

Dementie in de openbare ruimte

Jacomine de Lange, lector Transitie in Zorg

Kenniscentrum Zorginnovatie

J.de.Lange@hr.nl

Dementie in de openbare ruimte, 20 juni 2017

applied **research**

**Research Centre
Innovations in Care**

Samen dementievriendelijk?

www.samendementievriendelijk.nl

Wat is dementie?

- ▶ Dementie is een degeneratieve hersenziekte die eindigt in een vegetatief stadium
- ▶ Dementie is een stoornis in de informatieverwerking in de hersenen waardoor iemand steeds meer beperkt wordt in het dagelijks leven en ondersteuning behoeft

Stoornis in de informatieverwerking

- ▶ Informatie wordt niet herkend
- ▶ Informatie kan niet goed geselecteerd en verwerkt worden
- ▶ Nieuwe informatie wordt niet opgeslagen
- ▶ Van opgeslagen informatie wordt het geheugenspoor niet gevonden
- ▶ Informatie wordt anders beleefd

Informatie wordt anders beleefd

Henk van Pagee aan het woord

- ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=IVoJwb0SR0g>

Dementie is erg, maar

- ▶ iemand met dementie kan nog een goed leven hebben:
- ▶ afhankelijk van hoe mensen met dementie er zelf mee omgaan (coping)
- ▶ afhankelijk van hoe anderen met hen omgaan
- ▶ afhankelijk van of hun mogelijkheden benut worden,
- ▶ afhankelijk van of hun behoeften vervuld worden,
- ▶ afhankelijk van hoe dementievriendelijk de omgeving is

Bron: o.a. Kitwood, 1997

Zelf positief omgaan met dementie

Wees open over dementie, en durf hulp te vragen

Berg je spullen op vaste plaatsen op

Schrijf alles op: kalender, lijstjes, dagboek, gedichten,

Blijf mensen ontmoeten

Blijf bezig, blijf uitdagingen aangaan

Ga wandelen met de hond, een maatje, of ga samen met kennissen iets doen

Wel of niet autorijden, herexamen doen, 45 km auto, accepteren, iemand anders laten rijden in jouw auto.

Humor, Geniet van kleine dingen

Elk weekend naar huis gaan vanuit het verpleeghuis

Bron: 'Ik heb dementie', 2016

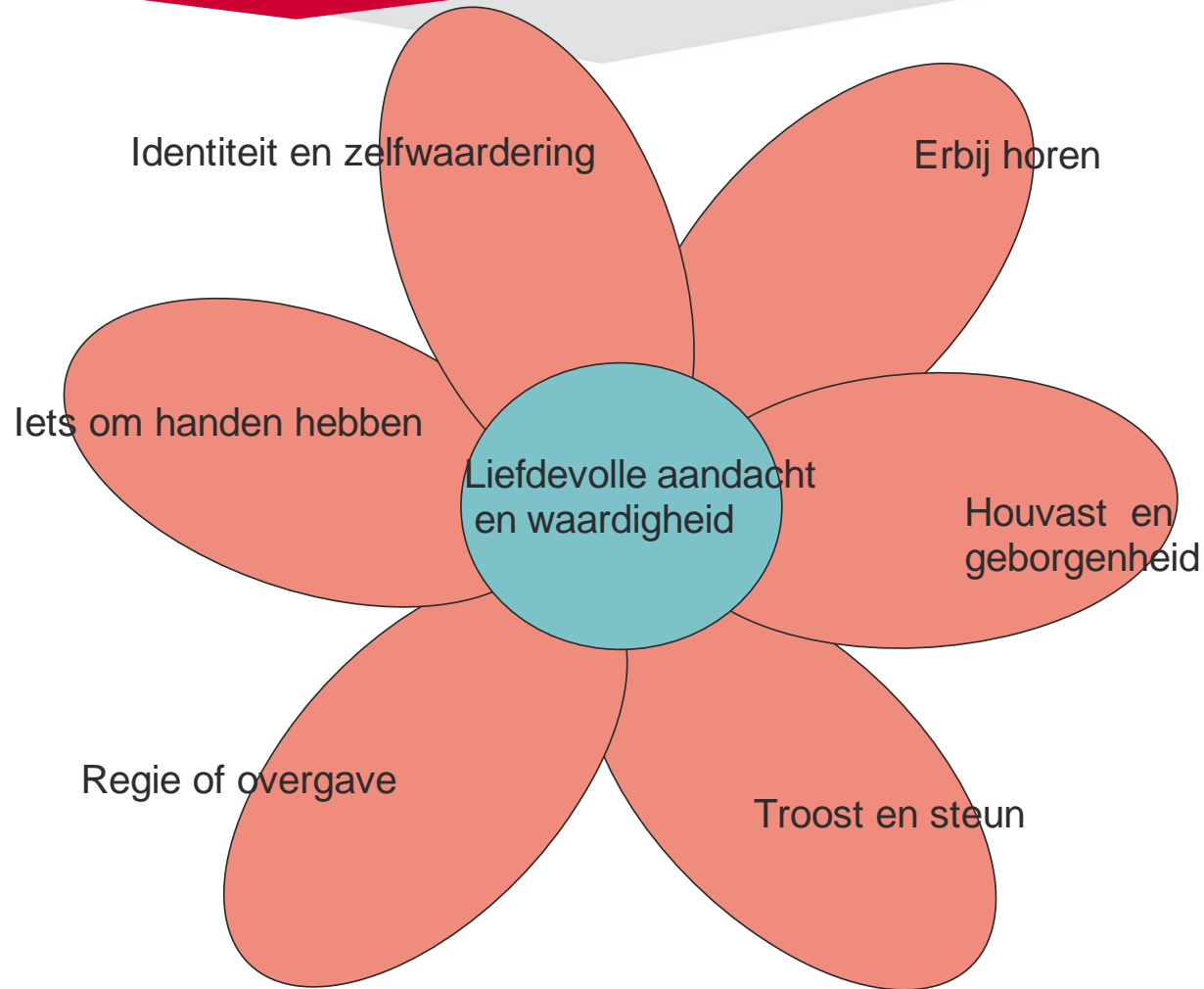
Hoe omgaan met dementie: Persoonsgerichte benadering

- Zorg en begeleiding altijd gericht op de persoon met dementie èn de familie (mantelzorger)
- Zorg en begeleiding moet aansluiten bij **wensen, behoeften, mogelijkheden en voorkeuren** van de persoon met dementie en de mantelzorger, dus geen standaardpakket
- Met als doel dat mensen met dementie zich **gesteund en geborgen** voelen en hun **zelfwaardering in tact** blijft, en dat mantelzorgers **niet overbelast** raken

Bron: Van der Kooij, 2003

Wat zijn behoeften van mensen met dementie?

Naar Kitwood 1997, Van der Kooij 2003, De Lange 2004, 2005

Start met de **inventarisatie** van wensen en behoeften van de persoon met dementie en de mantelzorger

- Wat wil iemand graag?
- Wat is het belang, en de betekenis?
- Wat is de mogelijk achterliggende behoefte?
- Wat is de belemmering?

BEHOEFTE-ANALYSE

Omgeving: dementievriendelijk

Een dementievriendelijke omgeving is een omgeving waarin mensen met dementie aangemoedigd en bemoedigd worden om deel te nemen aan en mee te doen met activiteiten die betekenisvol voor hen zijn (Green & Lakey, 2013)

<https://www.youtube.com/watch?v=Fz8ACEu7Lho>

Sociale inclusie: ervaringen van mensen met dementie

- 35% komt een keer per week buiten en 10% een keer per maand of minder
- 9% zegt dat ze hebben moeten stoppen met alle activiteiten die ze gewend waren
- Wat ze minder of niet meer doen is: wandelingetje maken (28%), boodschappen doen (23%), sport en bewegen (22%) gebruik maken van openbaar vervoer (16%)
- 63% wil geen nieuwe dingen gaan uitproberen
- 66% heeft niet het idee dat ze een bijdrage kunnen leveren aan de samenleving

Bron: Green & Lakey, 2013; survey van 500 thuiswonende mensen met dementie en aanvullende interviews in Engeland

Belemmeringen voor participatie en sociale inclusie

- Gebrek aan zelfvertrouwen (69%)
- Bang om in de war te raken (68%)
- Bang om te verdwalen (60%)
- Slechte mobiliteit (59%), slechte gezondheid (59%)
- Anderen niet tot last willen zijn (44%)
- Geen geschikt vervoer kunnen vinden (33%)

Bron: Green & Lakey, 2013; survey van 500 thuiswonende mensen met dementie en aanvullende interviews in Engeland

Drie vormen van dementievriendelijk

1 Gericht op 'Personhood':

- Faciliteren van: empowerment, uitdagingen (hoop, dromen, wensen), zelfvertrouwen, een bijdrage kunnen leveren, participatie en betekenisvolle activiteiten

2 Gericht op aanvullen van beperkingen:

- Mogelijkheden om de weg te vinden, veiligheid bieden, toegankelijkheid tot activiteiten en diensten in de wijk, sociale acceptatie en begrip van dementie bij anderen

3 Gericht op mensenrechten:

- Participatie, niet stigmatiseren/discrimineren, gelijkheid, wettelijke regelingen

Wensen voor sociale participatie: vitaal blijven en meedoen (VitaDem)

- Vrijwilligerswerk doen
- Naar het sportcentrum kunnen blijven gaan
- Samen uitstapjes maken
- Samen op vakantie kunnen
- Vissen, biljarten, deelnemen aan fietsclub, koor
- Naar bijeenkomsten van de kerk kunnen
- Gebruik maken van eigen vervoer of openbaar vervoer
- Samen boodschappen doen
- Samen deelnemen aan buurtactiviteiten, maaltijden

Dementievriendelijke omgeving

- Hoe sluiten de openbare ruimte, woningen, wijk en (openbaar) vervoer aan bij de behoeften van mensen met dementie?
- Hoe reageren mantelzorgers, familie, vrienden, buren, professionals, dienstverleners en anderen in de wijk op mensen met dementie en hoe steunen ze hen?
- Zijn er voldoende welzijns- en zorgvoorzieningen en ondersteunende diensten in de buurt?
- Is er voldoende communicatie, samenwerking en beleid rond dementie in de wijk?

Dementie in de openbare ruimte

